

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 35.071.6

Олександр БАБИЧ

Запорізька державна інженерна академія

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Аналізується ефективність інформаційної підтримки процесу добровільного об'єднання територіальних громад у Запорізькій області. Розглядаються недоліки процесу об'єднання перших територіальних громад. Підкреслюються чинники незадовільної інформаційної підтримки. Пропонуються 7 стабілізаційних кроків: 1) розпочати наочну публічну роз'яснювальну роботу із пересічними мешканцями, а також фермерами, підприємцями та іншими суб'єктами господарювання з обов'язковим доведенням економічних та інших переваг внаслідок формування спроможних територіальних громад; 2) порушити питання децентралізації до першої п'ятірки за актуальністю для керівників місцевих державних адміністрацій; 3) розробити календарний план децентралізації територіальних громад області; 4) підготувати в кожній спроможній територіальній громаді області нових якісно підготовлених фахівців, готових до нових підходів у здійсненні реформи з децентралізації; 5) доопрацювати Перспективний план формування територіальних громад області; 6) висвітлити паспорти спроможних територіальних громад, аналітичні прорахунки та актуальну графічну частину Перспективного плану в розрізі кожної нової спроможної територіальної громади; 7) посилити інформаційну підтримку роз'яснювальної роботи з пересічними мешканцями до повного розуміння ними нової моделі функціонування територіальної громади.

Ключові слова: інформаційна підтримка, децентралізація, територіальні громади, облдержадміністрація, офіс реформ.

Oleksandr Babych. Analysis of informational support to decentralization process in Zaporizhzhya Region

The analysis of informational support efficiency in the process of voluntary formation into territorial communities in Zaporizhzhya Region is carried out. The drawbacks in the process of the first territorial communities are analyzed. Main factors of dissatisfactory informational support are emphasized. Seven stabilization steps are offered: 1) to start demonstrative public explanatory work with ordinary citizens, farmers, entrepreneurs and other economic entities including compulsory mentioning of economic and other benefits brought by territorial communities formation; 2) to bring up the issue of decentralization to the top five relevant leaders in local administrations; 3) to develop a timetable of local communities decentralization in the region; 4) to prepare new qualified trained professionals ready for new approaches in the implementation of decentralization reforms in each capable territorial community of the region;

© Бабич О. Б., 2016

Державне управління та місцеве самоврядування, 2016, вип. 3(30)

Local Government

---

5) to finalize the Perspective Plan of territorial communities in formation in the region; 6) to highlight the passports of capable communities, analytical errors and latest graphic part of the Perspective Plan in the context of each new capable territorial community; 7) to strengthen informational support of the advocacy with ordinary citizens to reach a complete understanding of the new model of a territorial community.

Key words: informational support decentralization, territorial communities, Regional State Administration, Office of reforms.

Рухаючись непростим шляхом у бік реформ, Україна тримає курс на створення умов для динамічного збалансованого розвитку регіонів. З огляду на нові інституціональні засади місцевого самоврядування в Україні, територіальні громади набувають можливість самостійно виконувати власні та делеговані їм повноваження, створювати та підтримувати життєве середовище, надавати якісні публічні послуги. Тому запропонований законодавцем процес формування спроможних територіальних громад вбачається саме в децентралізації, точніше у формуванні із надмірно подрібнених укрупнених спроможних територіальних громад, здатних самостійно забезпечувати належний рівень послуг.

Аналіз наукових праць свідчить про відсутність досліджень ефективності інформаційної підтримки процесу добровільного об'єднання територіальних громад у Запорізькій області. Проте з боку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та її експертів відбувалася досить потужна інформаційна теоретична підтримка процесу децентралізації в Україні. Особливо сильно відчувався супровід з боку В. Негоди, А. Ткачука, Ю. Ганушака, І. Коліушко, Ю. Третяка. Тим не менш у кожній області України був свій сценарій розвитку подій і розкривались територіальні особливості здійснення процесу добровільного об'єднання територіальних громад.

Мета статті – на основі детального розгляду недоліків процесу об'єднання перших територіальних громад у Запорізькій області проаналізувати ефективність інформаційної підтримки процесу децентралізації в Запорізькій області та запропонувати стабілізаційні кроки.

У статті майже не порушується питання про добровільність об'єднання територіальних громад, що вже утворилися за новим Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [7], але ж актуальним залишається аналіз процесу об'єднання перших територіальних громад задля висвітлення прогалин та невдалих рішень регіональних та місцевих органів влади. Зокрема, пропонується звернути увагу на певні дії чи бездіяльність та проаналізувати ефективність інформаційної підтримки процесу добровільного об'єднання територіальних громад у Запорізькій області.

Так, однозначно можна сказати, що в Запорізькій області початок процесу був досить закритим і майже повністю була провалена інформаційна підтримка. Уже на презентації Запорізького офісу реформ, що відбулася 7 травня 2015 р. у Запорізькій облдержадміністрації, було однозначно видно вкрай незадовільний рівень підготовки учасників. Зокрема, ні керівник офісу реформ, ні голова Запорізької облдержадміністрації не змогли розповісти про реалії для Запорізької області: не був презентований проект перспективного плану формування територій громад Запорізької області, хоча був уже розроблений; ніхто не розкрив можливі фінансові переваги від укрупнення громад у розрізі територій; не була проанонсована жодна аналітика по Запорізькій області, власне як і не була нікому пояснена роль самого офісу реформ у процесі децентралізації тощо. Зрозуміло, що це викликало недовіру, зокрема депутатського корпусу обласної ради, через що так важко в подальшому відбувалося ухвалення проекту перспективного плану на сесії облради.

На перше пленарне засідання сорок четвертої позачергової сесії обласної ради шостого скликання, що відбулося 28 травня 2015 р., Запорізьким офісом реформ

разом із Запорізькою облдержадміністрацією підготовлено проект перспективного плану формування спроможних територіальних громад Запорізької області, у якому передбачалося створення 48 громад замість існуючих 299. Але не були презентовані ні паспорти громад, ні жодне економічне обґрунтування переваг, які отримає кожен населений пункт області у випадку приєднання до укрупненої громади, ні будь-якої іншої аналітики. Презентована ж нова мапа області була формальною та нечитабельною.

У результаті перспективний план на тій сесії не був ухвалений, а представники кількох районів області взагалі висловили публічне небажання укрупняти свої громади. Також стало однозначно зрозуміло, що представники сіл не бажають об'єднуватися із містами в одну спроможну громаду, бо їм краще об'єднувати свої села з іншими селами та селищами. Ключовим же з боку обласної влади було слово «гаранті».

На виправлення прорахунків та доопрацювання перспективного плану Запорізькій облдержадміністрації було надано ще 40 днів. За цей час відбувалось подальше обговорення та доопрацювання проекту перспективного плану формування територій громад Запорізької області, були створені спеціальні робочі групи та продовжились консультації на територіях. Проте ніхто насправді не виявив бажання спілкуватися із пересічними людьми на територіях, а на зустрічах із представниками громад області, власне як і раніше, не демонструвалася графічна частина перспективного плану та не пояснювалися економічні переваги чи недоліки кожної конкретної територіальної громади. При цьому облдержадміністрація майже самоусунулася від процесу і весь тягар проблем виконував офіс реформ та деякі депутати облради. Тому навіть представникам депутатського корпусу обласної ради іноді було незрозуміло, хто ж займається децентралізацією в області.

Особливо таке ставлення цікаве тим, що згідно з ч. 1 ст. 11 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [7] та ч. 5 Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» [8], перспективний план формування територій громад області має розроблятися облдержадміністрацією. Тобто саме облдержадміністрація і повинна нести усю відповідальність за якість процесу розробки перспективного плану та внесення змін та доповнень до нього, але ж фактично, зокрема в Запорізькій області, цим займався офіс реформ, про який у чинному законодавстві України немає жодної згадки. Для технічної точності зазначимо, що офіси реформ здійснюють лише інформаційну підтримку процесу децентралізації, але не займаються самим процесом та не несуть жодної юридичної відповідальності, бо за законом уся відповідальність покладається лише на облдержадміністрації.

Тому на колегії облдержадміністрації, що відбулася напередодні 2-го пленарного засідання 44 сесії облради, обласні депутати нарешті змусили облдержадміністрацію розробити аналітичну записку всіх економічних переваг адміністративно-територіальної реформи на території Запорізької області. Кількісні аналітичні матеріали [1], що були отримані депутатами обласної ради за 1 день до проведення сесії обласної ради, нарешті дали можливість оцінити переваги та застереження від укрупнення територіальних громад. Зокрема, тепер замість існуючих 299 було запропоновано 69 нових територіальних громад [4], із яких 5 – міста обласного значення, які вирішили ні з ким не об'єднуватися. Їхні розрахункові доходи бюджету у розрахунку на 1 мешканця мали становити від 851,53 грн у м. Токмаку до 5 163,73 грн у м. Енергодарі.

У більшості інших укрупнених територіальних громад у середньому розрахункові доходи бюджету в розрахунку на 1 мешканця зросли більше ніж на 200 %, але є і екстремуми, зокрема у Вільнянському районі у Кам'яній селищній раді збільшення відбудеться на 2 081,17 % (було 52,22 грн, а стане за розрахунками 1 087,06 грн), а у

Local Government

Василівському районі у П'ятихатській сільській раді, навпаки, відбудеться зменшення до 41,2 % (було 1 142,30 грн, а стане за розрахунками 471,78 грн). В абсолютному значенні самою заможною буде Кирилівська громада (Якимівський район) – 2 289,06 грн на 1 мешканця, а найменша спроможність буде у Костянтинівській громади (Мелітопольський район) – 406,65 грн на 1 мешканця (таблиця) [1]. У загальних категоріях у 5 територіальних громадах усе залишиться на тому ж рівні, як і було до об'єднання, у 13 територіальних громадах доходи бюджету зменшаться в діапазоні від 99,5 % до 41,2 %, а у 281 територіальній громаді відбудеться збільшення доходів бюджету в діапазоні від 103,6 % до 2 081,7 %.

Аналітична записка щодо оцінки економічних переваг адміністративно-територіальної реформи на території Запорізької області (вибірка)

Назва територіальної громади	Рада	Доходи у розрахунку на 1 мешканця до об'єднання в громаду, грн	Доходи у розрахунку на 1 мешканця після об'єднання в громаду, грн	+/-	%
1	2	3	4	5	6
Запорізька громада	Запорізька міська рада	2 268,19	2 268,19	0,00	100,0 %
Бердянська громада	Бердянська міська рада	1 290,59	1 290,59	0,00	100,0 %
Енергодарська громада	Енергодарська міська рада	5 163,73	5 163,73	0,00	100,0 %
Мелітопольська громада	Мелітопольська міська рада	1 167,30	1 167,30	0,00	100,0 %
Токмацька громада	Токмацька міська рада	851,53	851,53	0,00	100,0 %
Степногірська громада (Василівський район)	Степногірська селищна рада	213,33	471,78	258,46	221,2%
	Приморська сільська рада	113,35	471,78	358,43	416,2 %
	П'ятихатська сільська рада	1 145,30	471,78	-673,52	41,2 %
Дружелюбівська громада (Вільнянський район)	Дружелюбівська сільська рада	691,96	1 087,06	395,10	157,1 %
	Кам'яна селищна рада	52,22	1 087,06	1034,84	2 081,7 %
Кирилівська громада (Якимівський район)	Кирилівська селищна рада	4 538,50	2 289,06	-2249,44	50,4 %
	Атманайська сільська рада	786,86	2 289,06	1 502,19	290,9 %
	Давидівська сільська рада	397,74	2 289,06	1 891,32	575,5 %
	Охрімівська сільська рада	287,15	2 289,06	2 001,91	797,2 %
	Шелюгівська сільська рада	221,76	2 289,06	2 067,30	1 032,2 %
Костянтинівська громада (Мелітопольський район)	Костянтинівська сільська рада	217,27	406,65	189,37	187,2 %
	Мордвинівська сільська рада	368,76	406,65	37,89	110,3 %
Берестівська громада (Бердянський район)	Берестівська сільська рада	516,14	1 081,06	564,93	209,5 %
	Карло-Марксівська сільська рада	842,89	1 081,06	238,17	128,3 %
	Миколаївська сільська рада	461,74	1 081,06	619,32	234,1 %

Місцеве самоврядування

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6
Веселівська громада (Веселівський район)	Веселівська селищна рада	460,70	963,84	503,14	209,2 %
	Білоріцька сільська рада	315,51	963,84	648,33	305,5 %
	Широківська сільська рада	443,90	963,84	519,94	217,1 %
Комиш-Зорянська громада (Куйбишевський район)	Комиш-Зорянська селищна рада	492,63	1 073,54	580,91	217,9 %
	Білоцерківська сільська рада	483,09	1 073,54	590,45	222,2 %
	Благовіщенська сільська рада	381,65	1 073,54	691,89	281,3 %
	Ланцівська сільська рада	484,53	1 073,54	589,00	221,6 %
	Шевченківська сільська рада	565,60	1 073,54	507,94	189,8 %
Смирновська громада (Куйбишевський район)	Смирновська сільська рада	525,87	1 565,39	1039,52	297,7 %
	Зразківська сільська рада	943,44	1 565,39	621,95	165,9 %
	Титовська сільська рада	789,71	1 565,39	775,69	198,2 %
Преображенська громада (Оріхівський район)	Преображенська сільська рада	378,44	745,19	366,75	196,9 %
	Вільнянська сільська рада	516,38	745,19	228,81	144,3 %
	Микільська сільська рада	548,34	745,19	196,84	135,9 %
	Новоселівська сільська рада	401,86	745,19	343,33	185,4 %
	Омельницька сільська рада	341,69	745,19	403,49	218,1 %

На 2-му пленарному засіданні 44-ї позачергової сесії рішенням Запорізької обласної ради 6-го скликання від 7 липня 2015 р. ухвалили перспективний план формування територій громад [11]. За рік, що вже минув з того часу, стосовно інформаційного забезпечення процесу добровільного об'єднання територіальних громад, на жаль, змінилося небагато. Єдиний лінк на офіційному веб-сайті Запорізької облдержадміністрації про процес добровільного об'єднання територіальних громад у Запорізькій області – це посилання на сторінку офісу реформ у Запорізькій області. Але ж на сторінці Запорізького офісу реформ майже немає графічного забезпечення процесу децентралізації Запорізької області. Зокрема, там присутня лише одна картинка – зображення мапи області в нечитабельному форматі – роздивитися деталі чи межі кожної нової територіальної громади чи взагалі населеного пункту досить важко. Тим більше дивує такий підхід, що навіть уже на інформаційному ресурсі «Децентралізація влади» є графічні частини перспективних планів формування територій громад у розрізі кожної громади, у тому числі й територіальних громад Запорізької області [2].

Також досі взагалі немає детальних мап щодо кожної окремої утвореної або запланованої територіальної громади із зображенням наявних або майбутніх об'єктів інфраструктури. Детальних мап немає власне і на порталі об'єднаних громад України. Крім того, на офіційному веб-сайті Запорізької облдержадміністрації досі не висвітлений і сам перспективний план формування територій громад Запорізької області, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Запорізької області» [9] (у редакції Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» [5]).

Також дивує відсутність публічної аналітики щодо ефективності формування спроможних територіальних громад, на підставі якої, власне, і мав би формуватися перспективний план. І якщо рік тому непрозорість процесу формування спроможних територіальних громад пояснювалася прагненням встигнути ухвалити перспективний план формування територій громад до 1 червня 2015 р. і були спроби

Державне управління та місцеве самоврядування, 2016, вип. 3(30)

регіональної та місцевої влади дотиснути процес без особливого фактичного обговорювання, про що вже публічно зазначалося автором [3], то зараз це однозначно свідчить про непрофесійність та свідоме недбале ставлення до процесу, який мав би бути прозорим.

Досі не зроблені відповідні висновки і щодо ключових учасників. Зокрема, розпорядженням голови облдержадміністрації «Про внесення змін до розпорядження голови облдержадміністрації „Про створення робочої групи з підтримки та впровадження заходів з добровільного об'єднання територіальних громад Запорізької області та затвердження її складу”» [6] (шляхом внесення змін до розпорядження голови облдержадміністрації «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» [10]) був затверджений новий склад робочої групи з підтримки та впровадження заходів з добровільного об'єднання територіальних громад Запорізької області. У складі робочої групи налічується 62 особи. Із них, крім голови облдержадміністрації та його заступника, ще налічується 24 чиновники обласного рівня, зокрема по 1 представнику від 16 із 17 структурних підрозділів облдержадміністрації (усіх крім Управління молоді, фізичної культури та спорту), Служби у справах дітей та інших 7 регіональних органів державної влади. Запорізька обласна рада представлена своїм першим заступником та ще 2 депутатами; також представлені усі 20 районних рад області (головами), є 1 представник Асоціації міст України, 2 представники Асоціації сільських та селищних голів, 1 радник голови облдержадміністрації з питань децентралізації, 1 регіональний консультант з організаційно-правових питань офісу реформ, голова громадської ради при облдержадміністрації, 2 технічні фахівці апаратів (облдержадміністрації та облради), 3 представники однієї громадської організації, а також по 1 представнику Державного архіву області та Василівського історико-архітектурного музею-заповідника «Садиба Попова».

Усе начебто за методикою, але ж суто формально. Зокрема, до робочої групи не залучено жодного науковця чи експерта-практика, немає етнографів та краєзнавців, інших експертів та просто поважних людей. Також у складі робочої групи взагалі не представлена незалежна громадськість. На офіційному сайті Запорізької облдержадміністрації немає жодного протоколу засідань такої групи протягом уже 13 місяців.

На підтвердження незадовільної інформаційної підтримки з питань децентралізації в Запорізькій області свідчать і результати розширеної прес-конференції облдержадміністрації для представників засобів масової інформації, що відбулася 24 травня 2016 р. Зокрема, в офіційному релізі офіційно наводиться теза, що «в області досить тривалий час упроваджується реформа децентралізації, проте, як свідчить практика, на місцях і населення, і деякі посадові особи не завжди розуміють її суть» [12], через що значно гальмується процес. Крім того, значними перепонами вбачають «надмірну добровільність об'єднання громад, необізнаність із законодавчою базою, певний спротив з боку деяких посадових осіб, які не бачать себе в результаті реформи» [12].

Постає питання щодо тих кроків, які хотілось би бачити та які потрібно зробити, щоб позбутися вищенаведеної критики. По-перше, необхідно розпочати наочну публічну роз'яснювальну роботу з мешканцями територіальних громад районів, а не кулуарні консультації лише з керівництвом місцевих адміністрацій, бюджетних установ, закладів, підприємств тощо. Конче необхідно довести пересічним мешканцям територіальних громад економічні та інші переваги від укрупнення громад і роз'яснити фермерам, підприємцям та іншим суб'єктам господарювання в районах області переваги від формування спроможних територіальних громад, що підтверджені конкретними розрахунковими цифрами для кожного населеного пункту та в розрахунку на кожного пересічного громадянина територіальної громади.

По-друге, здійснення децентралізації повинно увійти в першу п'ятірку завдань за актуальністю. Тобто голова облдержадміністрації має, щонайменше, щотижнево публічно доповідати про хід децентралізації в області. Це, власне, стосується і керівників інших місцевих державних адміністрацій області.

По-третє, повинен існувати зрозумілий публічний календарний план децентралізації територіальних громад області, за яким громадськість могла б відстежувати в часі динаміку реалізації реформи з децентралізації в області.

По-четверте, реформу, на жаль, не можна зробити лише на папері, тому ключовим питанням є проблематика кадрового забезпечення, тобто нові підходи вимагають нових людей, які повинні мати достатню підготовку або підтримку експертів. Йдеться не лише про проведення навчання із відповідальними особами місцевого самоврядування усіх рівнів, а й про формування місцевих якісно підготовлених фахівців, які готові здійснювати реформу децентралізації в кожній територіальній громаді області.

По-п'яте, необхідно не лише доопрацювати перспективний план області, а й чітко усвідомити, які територіальні громади будуть сформовані за оновленим перспективним планом перш за все, з якими треба трохи попрацювати, а для формування яких спроможних територіальних громад необхідно докласти немало зусиль.

По-шосте, потрібно публічно висвітлити актуальну графічну частину перспективного плану в розрізі кожної нової спроможної територіальної громади, району, а також Запорізької області в цілому. У графічній частині необхідно відобразити межі спроможних територіальних громад, їх потенційні адміністративні центри та всі населені пункти, що увійшли до їх складу; показати всі дороги з твердим покриттям та всі об'єкти інфраструктури. Щоб однозначно було видно запропоновану доступність послуг, у не менш ніж 30 хвилин, для карет швидкої медичної допомоги, пожежних команд та інших екстрених служб.

Також повинні бути висвітлені паспорти спроможних територіальних громад та аналітичні розрахунки що, власне, підтверджуватимуть цю спроможність як стосовно вже створених територіальних громад, так і тих, що лише планується створювати. Слід не забути висвітлити і повний перелік спроможних територіальних громад.

По-сьоме, необхідно посилити інформаційну підтримку проведених зустрічей у кожному районі області з обговорення проекту перспективного плану щодо повного розуміння місцевими мешканцями нової моделі функціонування територіальної громади, внести потрібні зміни та доповнення в графічну та аналітичну частину перспективного плану формування територій громад. Необхідно забезпечити якісну піар-підтримку, посилити якість підготовки доповідачів та для наочності завжди демонструвати аналітичні матеріали лише з використанням мультимедійних технологій. Обов'язково повинні бути оприлюднені результати роботи робочих груп з розробки перспективного плану, що сформовані в районах області.

Додатково слід запропонувати постійно актуалізувати на сайті Запорізької облдержадміністрації останні фінансові надходження з боку Кабінету Міністрів України в новостворені територіальні громади. Необхідно персоналізувати команду реформ з децентралізації в області, тобто актуалізувати членів офісу реформ та всіх експертів у цій галузі, яких, апріорі, можна було б залучити до процесу децентралізації. Тобто йдеться про науково-методичну підтримку і про залучення до процесу децентралізації науковців, зокрема представників відповідних за спрямуванням кафедр державних ВНЗ області, а також практиків місцевого самоврядування, зокрема колишніх депутатів усіх рівнів, сільських, селищних, міських голів, інших працівників органів місцевого самоврядування області та інших знаних експертів-практиків.

Саме в такий спосіб, шляхом широкої роз'яснювальної роботи, пропонується

Local Government

закріпити у свідомості пересічних мешканців районів області думку про наявні переваги та інші чинники спроможності об'єднаних територіальних громад. Тобто у людей, крім загальної поінформованості, повинна бути пряма кореляція між об'єднанням територіальних громад та поліпшенням рівня їхнього життя. Власне стимулом до очікуваної добровільності щодо об'єднання однозначно залишається наявність зрозумілих переваг, що повинні бути прозорі, передбачувані та захищені чинним законодавством.

Підбиваючи підсумки, слід однозначно констатувати, що інформаційна підтримка процесу децентралізації в Запорізькій області, зокрема стосовно формування спроможних територіальних громад, була вкрай незадовільною, особливо в якісному аспекті. Наприклад, досить недосконалим було графічне та аналітичне забезпечення роз'яснювальної роботи з пересічними мешканцями територіальних громад районів області, через що досі не вдалося однозначно визначитися навіть з остаточним варіантом перспективного плану в Запорізькій області. Отже, не створено жодної нової спроможної територіальної громади. Тому з метою поліпшення інформаційної підтримки процесу децентралізації в Запорізькій області в частині прискорення процесу формування спроможних громад пропонується зробити 7 стабілізаційних кроків:

1) розпочати наочну публічну роз'яснювальну роботу з місцевими пересічними мешканцями територіальних громад районів, а також фермерами, підприємцями та іншими суб'єктами господарювання з обов'язковим доведенням економічних та інших переваг від формування спроможних територіальних громад, що підтверджені конкретними розрахунковими цифрами для кожного населеного пункту та в розрахунку на кожного пересічного громадянина територіальної громади;

2) увести питання децентралізації до першої п'ятірки за актуальністю для керівників місцевих державних адміністрацій області. Запровадити щотижневі звіти голів місцевих державних адміністрацій;

3) розробити календарний план децентралізації територіальних громад області, за яким громадськість могла б наочно відстежувати в часі в режимі крок за кроком динаміку реалізації реформи з децентралізації в області;

4) підготувати в кожній спроможній територіальній громаді області фахівців, готових до нових підходів у здійсненні реформи з децентралізації та сформувані команду місцевих експертів;

5) доопрацювати перспективний план формування територіальних громад області та здійснити диференціацію спроможних громад за ступенем готовності до укрупнення;

6) висвітлити паспорти спроможних територіальних громад, аналітичні прорахунки та актуальну графічну частину перспективного плану в розрізі кожної нової спроможної територіальної громади, району, а також Запорізької області в цілому з обов'язковим відображенням меж спроможних територіальних громад, усіх доріг із твердим покриттям, потенційних адміністративних центрів та інших населених пунктів громад, а також усіх об'єктів інфраструктури;

7) посилити інформаційну підтримку роз'яснювальної роботи з пересічними мешканцями в кожному районі області до повного розуміння ними нової моделі функціонування територіальної громади з обов'язковим використанням якісної піар-підтримки, мультимедійним забезпеченням під час висвітлення аналітичних та графічних наочних матеріалів та підвищенням якості підготовки доповідачів.

Перспективним для подальших досліджень у цьому напрямі вважається вивчення чинників спроможності територіальних громад, параметрів доступності до державних та інших послуг. Також потребує окремого дослідження питання використання комунальної власності громад, районів на територіях уже утворених спроможних територіальних громад.

Список використаних джерел / List of references

1. **Аналітична** записка до пояснювальної записки до проекту рішення обласної ради «Про схвалення проекту Перспективного плану формування територій громад Запорізької області»: кількісні аналіт. матеріали, що були роздані депутатам Запоріж. облради у паперовому та електронному вигляді, 06.07.2015, Запоріжжя. – Запоріжжя, 2015. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) [Analitichna zapyska do poiasniuvальної zapysky do proektu rishennia oblasnoi rady «Pro skhvalennia proektu Perspektivnoho planu formuvannia terytorii hromad Zaporizkoi oblasti»: kilkisni analit. materialy, shcho byly rozdani deputatam Zaporiz. oblrady u paperovomu ta elektronnomu vyhliadi, 06.07.2015, Zaporizhzhia. – Zaporizhzhia, 2015. – 1 elektron. opt. dysk (CD-ROM)].

2. **Децентралізація** влади. Запорізька область. Перспективний план формування територій громад – графічна частина. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item/id/5#tab6> (дата звернення: 11.05.2016) [Detsentralizatsiia vlady. Zaporizka oblast. Perspektivnyi plan formuvannia terytorii hromad – hrafichna chastyna. – Rezhym dostupu: <http://decentralization.gov.ua/region/item/id/5#tab6>].

3. **До питання** про формування спроможних територіальних громад. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/ababich/article/18180.aspx> (дата звернення: 31.05.2015) [Do pytannia pro formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad. – Rezhym dostupu: <http://blog.liga.net/user/ababich/article/18180.aspx>].

4. **Перспективний** план формування територій громад Запорізької області. – Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua/news/27672/perspektivnyi-plan-formuvannya-teritoriy-gromad-zaporizkoji-oblasti.html> (дата звернення: 07.07.2015) [Perspektivnyi plan formuvannia terytorii hromad Zaporizkoi oblasti. – Rezhym dostupu: <http://www.zoda.gov.ua/news/27672/perspektivnyi-plan-formuvannya-teritoriy-gromad-zaporizkoji-oblasti.html>].

5. **Про внесення** змін до деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2015 р. № 1345-р / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1345-2015-%D1%80/paran14#n14> (дата звернення: 23.12.2015) [Pro vnesennia zmin do deiakykh rozporiadzhen Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 hrud. 2015 r. № 1345-r / Verkhovna Rada Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1345-2015-%D1%80/paran14#n14>].

6. **Про внесення** змін до розпорядження голови облдержадміністрації від 30.04.2015 № 150 «Про створення робочої групи з підтримки та впровадження заходів з добровільного об'єднання територіальних громад Запорізької області та затвердження її складу», зі змінами: розпорядження голови Запоріж. облдержадміністрації від 21 квіт. 2016 р. № 178. – Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000057/57507/210416n178p.pdf>, <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000057/57508/210416n178d.pdf> (дата звернення: 12.05.2016) [Pro vnesennia zmin do rozporiadzhennia holovy oblderzhadministratsii vid 30.04.2015 № 150 «Pro stvorennya robochoi hrupy z pidtrymky ta vprovadzhennia zakhodiv z dobrovilnoho obiednannia terytorialnykh hromad Zaporizkoi oblasti ta zatverdzhennia yii skladu», zi zminamy: rozporiadzhennia holovy Zaporiz. oblderzhadministratsii vid 21 kvit. 2016 r. № 178. – Rezhym dostupu: <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000057/57507/210416n178p.pdf>, <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000057/57508/210416n178d.pdf>].

7. **Про добровільне** об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення: 13.01.2016) [Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 5 liut. 2015 r. № 157-VIII. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>].

8. **Про затвердження** Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квіт. 2015 р. № 214. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF> (дата звернення: 16.09.2015) [Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 8 kvit. 2015 r. № 214. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>].

9. **Про затвердження** перспективного плану формування територій громад Запорізької

Local Government

області : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2015 р. № 938-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/938-2015-%D1%80> (дата звернення: 23.12.2015) [Pro zatverdzhennia perspektyvnoho planu formuvannia terytorii hromad Zaporizkoi oblasti : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veres. 2015 r. № 938-r. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/938-2015-%D1%80>].

10. **Про створення** робочої групи з підтримки та впровадження заходів з добровільного об'єднання територіальних громад Запорізької області та затвердження її складу : розпорядження голови Запоріз. облдержадміністрації від 30 квіт. 2015 р. № 150. – Режим доступу : <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000045/45066/300415n150p.pdf>, <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000045/45067/300415n150d.pdf> (дата звернення: 12.05.2016) [Pro stvorennia robochoi hrupy z pidtrymky ta vprovadzhennia zakhodiv z dobrovilnoho obiednannia terytorialnykh hromad Zaporizkoi oblasti ta zatverdzhennia yii skladu : rozporiadzhennia holovy Zaporiz. oblderzhadministratsii vid 30 kvit. 2015 r. № 150. – Rezhym dostupu : <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000045/45066/300415n150p.pdf>, <http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000045/45067/300415n150d.pdf>].

11. **Про схвалення** проекту Перспективного плану формування територій громад Запорізької області : рішення Запоріз. облради від 7 лип. 2015 р. № 1. – Режим доступу : http://zor.gov.ua/sites/default/files/rishennya/06_44_01.zip (дата звернення: 07.06.2016) [Pro skhvalennia proektu Perspektivnoho planu formuvannia terytorii hromad Zaporizkoi oblasti : rishennia Zaporiz. obrady vid 7 lyp. 2015 r. № 1. – Rezhym dostupu : http://zor.gov.ua/sites/default/files/rishennya/06_44_01.zip].

12. **Реформа** децентралізації влади потребує потужної інформаційної підтримки. – Режим доступу : <http://www.zoda.gov.ua/news/31877/reforma-detsentralizatsiji-vladi-potrebuje-potuzhnoji-informatsiynoji-pidtrimki.html> (дата звернення: 24.05.2016) [Reforma detsentralizatsii vlady potrebuie potuzhnoi informatsiinoi pidtrymky. – Rezhym dostupu : <http://www.zoda.gov.ua/news/31877/reforma-detsentralizatsiji-vladi-potrebuje-potuzhnoji-informatsiynoji-pidtrimki.html>].

Надійшла до редколегії 21.06.2016